

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
húsznap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadadja
vagy megőrzésre nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, március 2

Kinek legyen választói joga?*

Írta: Dr Krüger Aladár.

A magyarság számarányának a mai nál kedvezőbb csoportosítása, ami könnyen keresztül vihető, nagyrésztben alapvetően teszi azoknak örömét, akik a magyarság veszedelme szempontjából óhajtják az általános választói jogot. Erősen nemzeti szempontok szerint készült kerületi beosztás mellett a szociáldemokraták részéről fenyegető veszedelmet is nagyrészt el lehet kerülni. Az igazi gyógyszer azonban abban rejlik, hogy meghatározassuk, kik nem lehetnek választók? A kizáró feltételeket azán akként kell megállapítani, hogy a magyarság ellenségei lehetőleg a kizártak közt minél nagyobb számmal szerepeljenek.

Általános szabály lenne tehát az, hogy bizonyos határokon belül mindenkinek van választói joga. A fentiek alapján nem lesz nehéz megszabni ezeket a határokat. Mindenekelőtt meg kell követelni a magyar választótól, hogy magyar állampolgár és valamely közösségben illetőséget szerzett legyen. Az illetőség azért fontos, mert így a csavargók eleve kizártnak és a veszély bizonyos mértékben csökken, másrészt pedig ki van zárva annak a lehetősége, hogy horvátszlavonországi községi illetőségű egyének a magyar anyaországi képviselőválasztásokon is szerepeljenek. Ma még általában megkívánt kellék, hogy szavazó csak férfi lehet. Szükséges bizonyos kor is és tekintetben nincs szükség arra, hogy a mai 20 éves kor feljebb emeltessek. Nem lehet választó az, aki a mai hatalom alatt áll, aki magánjogi cselekvőképességgel nem bír. Választói jogát nem gyakorolhatja a katona, honvéd, csendőr, tengerész; aki büntetett vagy vétség miatt szabadságvesztésre van ítélve; az elítélés tartama alatt, továbbá akik vizsgálati fogságban vannak, a vagyonbukottak a csőd tartama alatt és a közsegélyből tartottak. Mindezek megvoltak a régi rendszerben is. Az újítást a modern kor annyiban követeli, hogy szavazati jogot

* Szerzőnek a Katholikus Szemlében az általános választói jogról megjelent tanulmányából.

ad a gazdai hatalom alatt állóknak is, tekintve azt a szociális irányzatot, mely a cseléd önállóságát egyre emeli s a gazdai hatalmat mindinkább a szerződésben körülírt munkára szorítja és kizárja belőle azokat az elemeket, melyek alkalmassá teszik a cseléd és a gazda közti viszonyt arra, hogy a gazda cselédjét politikailag befolyásolja.

Már ezekkel a korlátokkal — amelyek pedig még a legradikálisabb ujitók is elengedhetlennek tartanak — beigazolódik az, amit fentebb mondtunk, hogy az általános választói jog csak politikai jelző, amelyet a maga abszolút értelmében megvalósítani nem lehet. Eszerint az »általános« szó csak annyit jelent, hogy a választói jog általánossá teendő mindazon körökben, amelyek a választói jog gyakorlására éretteknak mutatkoznak. Ebben az értelemben joggal viselheti a reform az »általános« jelzőt. Eltérés csak a tekintetben lesz az egyes árnyalatok közt, hogy egyik szűkebb, másik tágabb körben találja meg azokat a határokat, melyek az »általános« jelzőnek a mai körülmények közt gyakorlati megvalósulást adhatnak.

A közvéleményben mindinkább kifejeződik az a meggyőződés, hogy az általános választói jognak további korlátjaként kívánatos a magyarul írni és olvasni tudás. Ez a valóságban célra nem vezető félrendszer szabály lenne, ha a választói jog egyedüli feltételként állapítatik meg, ha még egyéb feltétel nem csatolatik hozzá. A közvéleményből azonban annyit mindenesetre figyelembe kell venni, hogy a hangulat követel valamelyes értelmi cenzust, amely már a szavazati jogra képesítsen és ezt az értelmi cenzust alaposabban kívánja a mai nál megállapítani. Önkéntelenül is felvetődik az eszme, hogy nem lehetne-e az írás-olvasás helyett a választói jogosultságot olasz mintára az elemi iskola elvégzéséhez kötni?

Az írás-olvasás ismerete, esetleg elemi iskola elvégzése azonban csak bizonyos fokú képzettséget ad, de semmi esetre sem adja meg a garanciát annak, hogy az illető már alkalmas is a legfontosabb ténykedésre: az állam irányításában való aktív részvételre. Kell egyéb körülményeket is méltatni az egyes egyéneknél, amely körülmények legalább nagyban-

egészen az érett gondolkodásnak kezeségei lehetnek. E körülmények figyelembe vétele mellett az írás-olvasás ismerete mellett, esetleg az elemi iskola elvégzése után szavazó lehet az, aki

1. kiszolgált katona,
2. állandó ipari, gazdasági vagy kereskedelmi segédmunkás,
3. valamely minimális adóval önálló iparos, kereskedő, vállalkozó stb.,
4. valamely csokely ingatlanl bir,
5. hivatalnok, tiszti vagy állásfoglaltságban állandó köz- vagy magánszolgálatban áll,
6. valamely nagyobb tőkéből él.

E rendszert támogatja a választói jog természete is. A választói jog gyakorlása értelmiségi tevékenység, tehát okvetlenül kell valamely értelmiségi cenzushoz kötni. Azonban a választói jog az állam joga, az állam ak meg kell szereznie tehát a garanciát arra nézve, hogy ezt a jogot a tömeg nem fogja a polgárok jólléte és az állam ellen fölhasználni. Az értelmiségi cenzuson belül tehát meg kell keresni még a garanciát arra nézve is, hogy aki szavazati jogot kap, legyen már bizonyos megállapodott existenciája, alapja megbízhatóságának, kösse valami ahhoz az államhoz, melynek irányításában résztvesz.

Emellett azonban a választói jognak kiválóan intellektuális jellegére való tekintettel kell bizonyos magasabb értelmiségi cenzust is fölállítani, amely minden egyéb tekintet mellőzésével eo ipso megadja a szavazati jogot. Ilyen abszolút értékű értelmiségi cenzus lenne az érettségi bizonyítvány, a tanítói oklevél és a magyar hadapródiskolai végbizonyítvány. A mai értelmiségi cenzus meglehetősen egyenlőtlen. Megadja a szavazati jogot annak a havasi görög-keleti papnak, aki négy gimnáziumot végzett nagynehezen, de az ügyvédjelöltnek nem. Hasonlóképe szavaz a jegyző és a tanító, de a próbaéves, gyakorlaton levő középiskolai tanár nem.

Hány helyen diktálják be a hitközségi metszőt »lelkésznek«, holott semmi képzettsége sincs a talmudon kívül és mégis szavaz értelmiségi címen. Az ilyen képtelenségeknek egyszersmindenkorra véget kell vetni azzal, hogy az értelmiségi cenzust valóban értelmiséghez köljük ugyan, ámde ebben nem állítjuk fel a

TIBOR ÉS SÁNDOR

Női divat, fehérnemű és rövidáru különlegességek áruháza. (Rákóczi-ut 2. sz. Bazar épületben)

Folyó évi március hó 4-én szerdán megnyílik.

legmagasabb mértéket s nem tesszük lehetővé a kijátszást sem. Mindazon pályáknak, amelyeket a mai törvény — a tanítót kivéve — értelmiségi címen fölruház a szavazati joggal, előfeltétele az érettségi. Minthogy a tanítói oklevél semmiesetre sem több az érettségi bizonyítványnál, a többi értelmiségi pályán elég lenne az érettségi bizonyítványt megkövetelni. A magyar tannyelvű hadapródiskolák elvégzése is azon az alapon fogadandó el, hogy megszerezhető ott is az intelligencia, amely a tanítóképzésben megadja a választói jogosultságot. Attól pedig, hogy ne legyen minden érettségit tett, pelyhes állu ifju azonnal szavazó gyerekpolgár, megóv először is az abszolút akadályt képező korhatár, másrészt az a szintén abszolút érvényű rendelkezés, hogy aki atyai hatalom alatt áll, nem lehet választó.

Bármekkora óvatosságot tanusítson azonban az állam a választó jog előfeltételeit képező kellékek megszabása körül, minden esetre kiterjedő preventív gondosságot nem gyakorolhat. Gyakran előfordul ma is, hogy választói joga van olyan egyénnek, aki ezt a jogot az állam és polgártársai összessége ellen használja föl. Még gyakrabban elő fog ez fordulni az általános választói jog mellett, amikor egyszerre a választók nagy tömege vétetik be az alkotmány sáncái közé, olyan tömeg, amelyben vajmi könnyen akad megbízhatatlan elem. Ezekkel a speciális veszélyekkel szemben speciális védekezésre is lesz szükség és ezt a védekezést a bírói ítélet adja meg. A jelenlegi büntetőtörvénykönyv határozatainak érvényben hagyása mellett bírói ítélettel megfoszthatónak kell nyilvánítani szava-

zati jogától azt, aki a magyar állam területi épsége, a magyar alkotmány intézményei, a magyarság, a vallás, erkölcs, házasság és tulajdon ellen izgat, ilyen izgatás folytán következő mozgalomban aktív szerepet visz vagy hazafiatalan egyesületnek tagja.

Andrássy a királynál. Andrássy Gyula belügyminiszter Bécsbe utazott s ma délelőtt jelenik meg a királynál. Fontos kijelentéseket várnak a házszabályrevízió és az általános választói jog tárgyában.

Tüntetések Zágrábban. Zágrábban tegnap este ismét tüntetés volt, amely a koalíció győzelme óta naponként megismétlődtek. Ezeket a tüntetéseket a Starcevic-párt hívei rendezik s nemcsak a kormány ellen, hanem a koalíció ellen is irányulnak. Este kilenced fél órakor nagy néptömeg töltött a Jellasics-térre s a kormányt és a magyarokat szidalmazták.

A tiszti fizetések.

A magyar delegáció ülése.

Budapest, március 2.

A magyar delegáció összes tagjai ma d. u. 5 órakor az országház delegációs termében ülést tartottak Barabás Béla elnöklete alatt. A kormány részéről jelen volt Wekerle Sándor miniszterelnök. A delegátusok teljes számmal megjelentek.

Barabás Béla elnök ismertette az osztrák delegáció határozatát a tiszti fizetések tárgyában, egyszersmind rámutatott arra, hogy mi magyarok teljességgel méltányoljuk azokat az indokokat, amelyek az osztrákokat ismeretes határozatuk meghozatalánál vezérelték, de mi-

után a megvalósításhoz szükséges összeg 11,600.000 koronát tenne ki és ez az előterjesztett költségvetésben nincs benne, az országos bizottság az osztrák határozatot ne vegye tárgyalás alá.

Sághy, Ugron Gábor elfogadták az elnök indítványát. Ewald Ferenc szintén. Wekerle Sándor rámutatott, hogy az osztrák javaslat elfogadása a költségvetés leszállását vonná maga után.

Kmety Károly hangoztatta, hogy az osztrák delegáció tultette magát a törvényes formákon, mert nem tudja, hogy a magyar törvény szerint a delegációnak kezdeményezési joga nincs.

Szell Kálmán azt vitatja, hogy a delegációnak megvan a kezdeményező joga; az elnök javaslatát elfogadja. Okolicsányi, Pallaviczini ögróf szintén.

Szentiványi Arpád kijelentette, hogy az elnök javaslatát nem fogadja el, de ez nem tüntetés a kormány ellen. Erre az ülést elhagyta.

Issekucz, Szivák, Nagy Ferenc, Zichy Tidar, Rudnyánszky József és Szmracsányi György felszólalása után a bizottság egyhangulag elfogadta Barabás javaslatát. Holnap reggel 8-kor a delegátusok Bécsbe utaznak.

Képkiallítás a megyeházán.

Maecenas-lelkű főispánunk buzgósa ismét képkiallításra juttatta a váradai közönséget. A budapesti kecskeméti-utcai Eggenberger-féle műkereskedés állított ki egy nagyteremre való képgyűjteményt a megyeháza dísztermében, még pedig jobbára az elmúlt félszázad legnagyobb művészeinek alkotásaiból. Nem mondjuk, hogy elsőrangú alkotásaiból, de az érdeklődő közönség kétségkívül ki fogja érezni azt a bizonyos »oroszlánkörmöt« a kiállítás egyes darabjainál s egészben véve kellemes, tanulságos, élvezetes órát tölthet (akár három-szor-négyszer is) megyeházánk dísztermében.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A nővadász.

Írta: Krém I.

Egy szép napon Gusztó barátom szélvész-ként rontott be hozzám s kalapját, felöltőjét idegesen ledobva kimerülten roskadt egy fauteil puha ülésére. Valami rendkívüli dolog történetett vele, mert olyan izgatott volt, amilyennek még soha életében nem láttam.

A meglepetéstől szótlanná dermedve eleven kérdőjelként álltam előtte s már ajkamon lebegett rendkívüli felindulásának okát tudakoló kérdés, midőn leolvastva arcomról nagyfokú kíváncsiságomat, megelésztem és belefogott különös kalandjának az elmesélésébe.

— Tudod, hogy egész életemben nagy boldog voltam a nőknek s egyedüli szenvedélyem a szeladonság volt, de így még sohasem végződött egy kalandom sem, mint a mai. Gyönyörű napfényes idő volt, a vén május kacagó kedvében napsugaras palástját öltötte magára, a levegő tele volt a fakadó virágok lélekreszegtető, ábrándkeltő bűvös illatával. Mámorosan, a tavasz édes, sejtelmes varázsától megrészesülve ödöngtem az utcákon, midőn egyszerre elém villant maga a megtévesztült tavasz, minden bűbájával, csábjával.

— Te! Olyan alakot! . . . Isteni volt! Gyönyörű kék szeméből maga a napsugaras kék ég mosolygott rám, pici ajka mint a fakadó rózsabimbó, melyre harmat helyett, mintha a tövisektől megsebzett kis csalogány forró, piros vére ömlött volna, a haja, azok az aranyörösbé játszó, csodás, selymes hajfürtök, mintha mind egy-egy mesebeli tündérgyógyó volna, minden mozdulatnál sziporkázni látszottak!

A szívem olyan örülten kezdett dobogni,

mint valamikor, réges-régen, kis diákoromban, amikor első színházbemenetelem alkalmával halálosan és persze mindjárt reménytelenül is beleszerettem abba a kis szőke kőristalányba!

Hajrá!

Megfeledeztem mindenről, megfeledeztem arról, hogy vőlegény volnék, akinek egy hét múlva lenne az esküvője, megfeledeztem én mindenről, számomra csak ő létezett! . . .

Mint valami »földiekkel játszó égi tünemény«, ugy libbent előttem tova, parányi lábacskaí nyomán mintha kacagó rózsák fakadtak volna s én bódult, mámoros fővel, mint az árnyék a fényt kitartóan követtem. Nem tudom, hogy hány utcán üztem végig, vagy hogy mennyi ideje követtem, csak azt tudom, hogy kalandosnál kalandosabb terheken törtem megvénhedt fejemet, hogy mint lehetne megismerkedni bájos ismeretlenemmel.

Es . . . és egyszerre, mintha valami jó szellem megkönyörült volna a szerelmem és kínzó bizonytalanság hullámai közt vergődő szívem gyötrődésén, — no, nem találod ki, mi történt?

— Elejtette az ernyőjét! . . .

A többit már úgy is tudod. A gondolat sebességével ugrottam oda s kaptam azt a parányi bájos kis jószágot. Egy édes, szivig ható mosoly volt a jutalma udvariasságnak és kegyes megengedése annak, hogy elkísérhessem. Szavamra mondom, öreg cimborá, olyan elfogult, olyan »blau« voltam én, a megvénhedt Don Juan, mint egy kezdő szerelmes.

Egy szánalmas bókot alig tudtam kinyögni, csak dadogtam, hebegtem valamit, amit magam sem hallottam. Később aztán kezdtem belejönni a »schwung«-ba és a rendes stratagéma szerint kezdtem az ostromhoz.

Pompásan ment!

Egészen bizalmas jóbarátok lettünk s a vé-

gén már az ő engedelmeivel csak per Laura szólítottam.

Laura . . .

Milyen édes neve volt! . . . Különös, eddig még minden ideálomnak a neve Laura volt. Mennyi poétikusság, bűvös varázs van ebben az édes névben!

De hát minden gyönyörűségnek vége van ezen a nyomorult sárteken és nekünk is el kellett válnunk. A bucsuzásnál hosszasan, melegen, sokatmondóan szoritotta meg a kezemet egy édes, mindent kifejező bucsupillantás és eltűnt sóvárgó szemeim elől.

Dobogó szívvel, mámorosan siettem haza. Otthon az inasom egy sürgönyt adott át, amelyben az én leendő kedves apósom arról értesített, hogy a ma esti vonattal érkeznek és a holnapi nap folyamán b. látogatásukat hajlandók tenni nálam.

Főlébredt bennem a lelkiismeret.

— Ejnye, ejnye, Gusztó, — kezdtem magamat korholni — hát nem szégyeled magad? Vőlegény létedre léha kalandok után futkosni, hát hogy feledkezhettél meg ennyire magadról?

Ezzel ujjamra pillantottam, keresve vőlegényi voltom arany kifejezésre juttatóját és — képzheted megrökönyödésemet — mikor gyűrűmnek nyoma sincs. Ekkor aztán szétfoszott az agyamat elborító köd, most már tisztán láttam.

Az én bájos tündérgyógyó forró, hosszas kézzel szoritásától olvadt le a gyűrű az ujjamról.

Hogy állok én most a menyasszonyom elé gyűrű nélkül — pláne olyat nem is kaphatok, mert nem sablonos jeggyűrű volt, hanem valami ősrégi talizmán.

Mit fog szólni ahhoz, hogy az ő drágalátos vőlegénye zsebmetező kisasszonyok után futkos?

No, Isten veled, vőlegénység!

A kiállított képek a díszterem két keskenyebb s egy szélesebb falát foglalják el. Az udvar felőli fal üresen maradt s innen kapnak az összes képek olyan amilyen világítást. Kezdek a sétat a bejáratától jobbra, a díszterem egyik kisebb falánál. A legjobb parasztyerek festő, Peske Géza gyönyörködtet itt először is egy mosolygó, csizmahuzó gyerek ábrázolásával. Neogrady Antal »Téli rendezésében« akad meg ezután szemünk, majd Zemplényi »Veteményes kertjén.« Tölgyesy Arthur »Alkonya,« mint rendszeren hangulatos, finom és stílusos; egészen a régi németalföldi virágfestők modorában van festve Csaba képe: »Orgonacsokor.« Neogrady »Magános vadászata.« Kézdí Kovács László »Juhnyája,« kisebb vásznak, ellenben impozáns méretű, a fal közepén Vastagh Géza két hatalmas orosz-lánthez ábrázoló képe tele erővel, kifejezéssel, állatpsychológiával. Alant Neogrady két Louisseize-keretbe foglalt ovális képet állított ki, az egyik egy gavallér, a másikon egy hölgy sétál tóparton, directoire-öltözetben. Eder női sétatál Aladár »Tengeri képe« (talán dagály?), Tölgyesy »Pipacsos rétyje« egymást váltják fel a mostohán világított falon. Ez a homály lehetetlenné teszi reánk nézve, hogy megfelelhessünk arra a kérdésre: vannak-e ezek a pipacsok oly veresek, mint Mednyánszkié a Szépművészeti Múzeumban? A fal felső szögletén ismét Peske Géza parasztkölyke játszik egy kölyökkutyával, a maga az öreg Vastagh György egy régi módi humoros életképe készített mosolyra. Tudnillik, minket, mert a képen álló parasztember kétes tekintetűt vet a két gyerekkel terhelt bölcsőre s a mosolygó anyjukom se tudja elkergetni a bosszúság felhőjét a kissé tulságosan is megáldott apjukom homlokáról. Meglehetősen elnagyolt képecskék (paradoxon!) Vajda Zsigmond »Cigánymenyecske« és Koszkol Jenő »Velencei életképe«.

A díszterem egyik hosszú falához értünk. Fenn a szegletben Pataky László állított ki egy téli tájképet, mondjuk »Téli fuvarozás«-nak. Mint Pataky képeinél általában, az alakok elvannak rajzolva itt is, de annál szebb a táj, annál teljesebbek, velősebbek (most így mondják) a színek és van sok levegő. Az pedig a festészetben nem »Luft«. Nagyocska vászon Vastagh György »Páduai Szent Antal«, az aradi oltárkép tervei becsületes, régi módi munka. A Jézuska lehetne egy kissé éterikusabb (légiesebb) és finomabb. Néhai jó Telepy Károly bácsi kis tájképe szerénykedik ott még, mondjuk »Tó mellett«, azután Németh »Parasztkocsija«. Nem épen finom típusu Aphrodite ábrázol Eder Gyula képen, de mint Eder képein általában, tökéletes anatómia, tökéletes rajz gyönyörködtet rajta. Színe lehetne élénkebb s egy kissé több levegő bátran elkelné.

Inkább csak színvázlat a máskor szinte bravurosán tökéletes kidolgozást nyújtó Tornai Gyula »Arableánya.« Igen bájos, intím hatású Deák Lajos egy kis portréja. Színvázlat számba megy ismét Spányi Béla »Viharos estje«, ragyogó napsütésű, de elnagyolt kép Gergely Imre »Olasz lugasa.« A néhai jó Ipolyi Sándor egy kedves életképe látható itt még: fiatal leány gyümölcsös asztal mellett. A görög dinnyék szinte bravuros precízióval festvők. Csak a háttér ne lenne annyira régiesen sétat. Vastagh Géza kékes violaszínű kompozícióban bujdosó tyukokat festett egy kisebb vászonra, míg fenn Spányi Béla nagy tájképe köt le, »Naplemente golyás tó mellett.« A lemenő napot felhő burkolja, érdekes a tó színe a vakvilágításnál. Komáromi kis tengeri tájképe (Scheveningen) az északi tenger hullámain varázsolja elénk, melytől fenn egy nagy képen pompás »Naturausschnittet« ad Mendlik Oszkár. A zöld hullámok fehér tájfékdrait

valóságos bravurral festette meg. Saines levegős kép Nogrady »Nyári sétája,« élettel teljes Eder Illes Aladár »Erdeje,« csupa hangulat, csupa poézis s e mellett »symphony in yellow and brown« (szimfónia sárga és barnából) Spányi »Levélhullása.« Ezen a tájon is van Peske Gézának egy életképe: parasztyerek incselkedik egy kis kőlkutyával. Finom kis vízfestmény Koszkol Jenőtől »Titus diadalmi« s verőtenyes vidám kis genre Páltya Celestin-től a »Vásáros menyecske.« Néhai jó Telepy bácsi »Balatonja« fehérből és sűrűből alkotott tájképecské, ami elég ritka eset volt nála. Nogrady téli geneképe »Lesben« finom, intím kis munka. Megbűvölő élethűséggel, boszorkányos technikával festett kép Pállik Béla két birkyja, melynek csudálatával igazán nem győztünk betelni. Minden impresszionista okoskodásnak el kell némulni e kép előtt, mely ékesszóló bizonyossága annak, hogy a legminóciózusabb kidolgozás, a legfinomabb ecsetkezelés mennyire megír az élethűséggel és valószínűséggel. Mennyi kifejezés a baloldali juh gyönyörű szelid szemében! Minő bámulatos anyag, felületfestés mindkettő posztján; milyen tökéletes, laikust, szakértőt egyaránt lebilincselő modellálás, anatómia!

Ezen a helyen különben remek kép remeket ér. Spányi »Téli alkonyat«-nak magasztalására alig találok szót. Naturus-schnitt ez is, de bizony nem képtalány, mint egyik-másik fiatal tájfestőnk vászna. Enyhe téli est van; szinte teketén folyik egy megdagadt patak vastag hóréteggel borított partok között. Milyen bársonyos, puha, a havas partok ecsetkezelésével! A háttérben bibor-vörösen megy le a nap. A kép színhatása: háttérben meleg, előtérben hideg színek kontrasztja bámulatos. Finom lila és kékes szürke tónusokkal gyönyörködtet Dietrich kis tájképe: »Folyó mentén.« Telepy »Gömöri tája« csinos gondos munka; finom kis genre Greguss Imre képe: »Kártavetők,« ki egy délceg huszárnak mond jövendőt. Spányi »Felszálló köde«, Neogrady »Rögtönzött esernyője«, Kézdí Kovács László »Vadkacsa tava« egymást váltják fel. Az utolsó finom, gyönyörű színhangulati kép. Aranyárga lombozatú fa áll a nádas partján, mely fölött vadkacsa rebben át. Az egész kiállítás egyik fődísz Norm nn remek norvégiai tájképe »Hegyes tengeröböl« (Fjord), bűnös szépségű kék tónusaival, kristálytisza levegőjével. Bravuros a kék tengervíz csöndes rengése az előtérben. A kép remek dísz lehetne egy nagyobb szalonnak. Bájos leánykép Innocent Ferenc »Santa Mia«-ja (más szentnek bajos lenne minősíteni.) Bizony nem csekély úr tátong a fiatal Innocent között, ki olyan realiztikus de erővel teljes képeket festett mint a nagyváradi múzeum »Sirbatétele« és a mai Innocent Ferenc között, ki egyik édeskésőbb női szentet (vagy nem szentet) festi a másik után. Gyönyörű tónusokkal bájol el Kézdí Kovács László »Havasi tája.« A hó színárnyalatai a fény vagy árnyékborította helyeken meglepőek és mégis igazak. A terem nagy falán vannak még: Benczur »Adriai kikötője«, Vastagh Géza »Burnuszos arabja«, valamint Spányinak, Neograchynak Edvi Illés Aladárnak szép tájképei.

A díszterem másik keskeny falát (illetőleg a fal elé vont állványt) először is Munkácsy »Falu hőse« a képének a sok bitümtől elsötétetett színvázlata foglalja el. A rossz homályos helyen még annyi se látszik a képből, amennyit egyáltalán lehetne látni belőle megfelelő helyen. Alatta egész Lotz-kollekció van. Egy nagy karton Paszi Mária Magdolna, egy kisebb vízfestmény, az Oltáriszentség, egy pusztai genrekép, egy bachanszó, hogy csak a jelentékenyebbeket említsük. Mészöly Géza kis tollrajza »Nádas« érdekes tanulmány, Vágó

»Petőfi illusztrációja« gondosrajzu képecské. Baditz Ottó, ki a díszterem nagy falán is állított ki egy kis leány fejet, két életképet is festett ugyanazon egy modelljéről, a nem épen előkelő típusu leány egyik helyen szobaleány a másikon uri kisasszony. Szép kép mindkettő. Aranykeretű rájámban, vörösbársony-alapon pompázik itt még egy igazi elefántcsont-legyező, remek faragású külső levéllel. Minden levélre más-más művész vetett oda-egy-egy képecskét. László Fülöp, Lotz Károly, Dudits Andor, Márk Lajos stb. tették ecsetvonásaikkal még szebbé, s természetesen még sokkal drágábbá az ugy sem olcsó legyezőt. Teliszébb gavallér legyen, aki ilyen legyezőt vesz szíve választottjának! — A szép értékes kiállítást jó lelkiismerettel ajánljuk közönségünk figyelmébe. 40 fillérért valóban sok az, amit az ember itt élvezhet, aki pedig a nem drága képek egyikét meg veszi, igazán nem bánja meg, hogy felnézett a megyeházára.

Dr Némethy Gyula.

Véres verekedés a város közepén.

Nagyvárad város kellős közepén a város-háza szomszédságában egy olyan épület van, melynek nivója alig különbözik egy utszéli csárdától, hol a romantikus betyárvilág él modern beteges köntösben. A tivornyák, az orgiák tanyája ez, melyen megbotránkozik az egész város közönsége.

Ez a hely az ugynevezett Komlókert Körös-utca 1. szám alatt van. Olyan hely ez, ahol szívesen fordulnak meg a város speciális verekedői, bicskásai, mert hiszen a város közepén úgy van berendezkedve, hogy ott mindent feltalálhatnak, amit tisztességes szállodákban, vendéglőkben hiába keresnek. Egy izben már megszűnt ez a helyiség korcsmának lenni és akkor tisztességes külszint nyert, azonban később megint meggondolták a dolgot és kinyitották a kapukat egy valóságos betrány fészeknek. Mi annak idején erősen tiltakoztunk az ellen, hogy a hatóság megadja a helység kinyitására az engedélyt. Tiltakozásunk süket fülekre talált, mert nem hitt figyelmeztetésünknek a hatóság.

Tegnap végre megtörtént egy olyan eset, ami igazán szinte különös, hogy már hamarabb nem történt meg. Várta ezt mindenki és nem lepott meg senkit. A közönség most már bizonyon hiszi, hogy a hatóság be fogja zárni a helységet.

Az esetről tudósításunk a következő:

Vasárnap este egy rendes megszokott kompánia került össze a Komlókertbe, ahol legjobb tere kínálkozott a duhajkodásnak a verekedésnek. Ott voltak ifj. Deák János, Toksa Béla és Schwartz Ferenc.

A társaság a kora esteli órákban kezdett hozzá az iváshoz és már éjtél fele meglehetősen magas hangulatban lehettek, mert a zsebkések is előkerültek. Verekedésre került a sor, mint rendszeren bornyelés után, a botforgatás került elő. A verekedés általános volt s erről tudomást szereztek a rendőrök is és jelentést tettek Kemény Ignác rendőrbiztosnak, aki azonnal intézkedett, hogy a helyszínére rendőrök menjenek.

A megérkezett rendőröknek nem akadt tennivalójuk, mert a vendéglős szétválasztotta a verekedőket. Verekedés alatt Toksa Béla kést vett elő és azzal fenyegette meg ifj. Deák Já-

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

nost. A rendőrök megjelenése némileg lehtësítette a verekedők kedvét és tovább folyt az ivás hajnalig.

Hajnali fél hat órákor Toksa Béla kiment a vendéglőből az udvarra. A fiatal suhanc távozását észrevették a bent levők és utána löpőtek nyitott késekkel. Mikor Toksa az udvarra ért ott megtámadták és nyakán öt helyen megszurkálták. A megszurk emberből azonnal kibuggyant a vér, egyszer-kétszer segélyért kiáltott, aztán eszméletlenül terült el a földön. A két veszedelmes verekedő, hogy a bűnjelket eltüntessék a terebe mentek vissza.

Az esetről megint értesítették a rendőrséget, honnan Kemény Ignác rendőrbiztos, Kelemen rendőrelőrellel a helyszínre mentek és az összeszurkált embert a mentőkkel a kórházba szállították. A helyszínen a két tettestől megkérdezték, hogy hol vannak a kések. Ezek tagadtak, mire Kemény a kések keresésére indult. A teremben tartott keresés alkalmával egy sarokban három véres kést találtak, melyeket elkoboztak s a tetteseket lezárták.

A tegnapi nap folyamán szerkesztőségünket több helyről keresték fel, hogy a hatóságot és a pénzügyigazgatóságot hívjuk fel erre a botrány tanyára, mely a lakosságnak valóságos réme. Azt hisszük most már főlöseges lenne ezt ismételni, mert az iskola, templom és a városháza közelében ilyesmit nem tűrhetnek tovább.

UJDONSÁGOK.

Regény Schratt Katalinról.

Egy londoni lap a király és Schratt Katalin bécsi színésznő arcképét közli, azzal a megjegyzéssel, hogy a király morganatikus házasságra lép Schratt Katalinnal. A hír természetesen nagy szenzációt keltett Budapesten és Bécsben, utóbbi helyen utána kérdezősködtek a dolognak s a következőket tudták meg:

Schratt Katalin nemrég egy millió koronáért megvásárolta Königswarter báró bécsi palotáját. A palotán egyik elsőrendű építész nagyszabású átalakításokat végez, amelyek költségeinek fedezésére korlátlan hitel fölött rendelkezik. Schratt Katalinnak különben utóbbi időben valóságos udvartartása van.

A Schratt-palotában berendeznek egy férfilakosztályt is, mely egy kis kertre nyílik.

Azt beszélnek, hogy Schratt Katalint legközelebb hercegnői rangra fogják emelni.

Mindezeket nyíltan beszélnek budapesti és bécsi körökben s a londoni lap kommentárját tűzik hozzá, hol tréfásan, hol komolyan.

* **Szentségimádás.** A farsang végi szentségimádáson a Szent László-templomban úgy vasárnap, mint tegnap hétfőn állandóan nagy számmal voltak a hívek s áhitattal vettek részt a szentmiséken és litániákon. Vasárnap délelőtt az ünnepélyes szent misét *Bunyitay Vince* apát-kanonok, a szent beszédet pedig *Szilágyi Dózsa* premontrai rendű áldozár tartotta, délután pedig dr. *Lányi József* tinnini püspök tartotta a vecsernyét. Tegnap, hétfőn délelőtt *Fetsler Antal* felszentelt püspök tartotta a szent misét és vecsernyét, s dr. *Vucskics Gyula* esperes-plebános prédikált. Ma, kedden, farsangutolsó napján délelőtt 9 órákor *Grócs Béla* apát-kanonok tartja az ünnepélyes szentmisét s dr. *Fataky Arnold* theol. tanár prédikál. Este 7 órákor ünnepélyes litánia és szentségbetétellel a három napos szentségimádás befejezést nyer.

* **Női iparfelügyelők.** Az új ipartörvény tervezet keretében az iparfelügyelői in-

tézmény ugyancsak alapos reformálás alá kerül. Szokatlan, de helyes ujtítás lesz, hogy a nőmunkásokra vonatkozó védelmi intézkedések végrehajtásának ellenőrzésére az iparfelügyelők, illetve az iparfelügyelőségi személyzet létszámában nőket is alkalmazhat a miniszter, kiknek a törvényben előírt minősítést is elengedheti.

* Iskolaszentelés Körös-Tarjánban.

Egy hitközség élettörténetében jelentős nap az olyan, amelyet Körös-Tarjánban ünnepeltek. Iskolaszentelést tartottak. A fejlődő hitközség és a mai kor igényeinek megfelelő új iskolát állítottak emellett, hogy a régi iskolát alaposan renoválták. Hamernyik Sándor, plebános ernyedetlen munkásságának egy újabb babérlevele az, melylyel Körös-Tarjánban a hitnek, művelődésnek és polgárosulásnak virágos kertjébe új örökzöldet állított. Az iskola szentelését dr. Karácsonyi János, apátkanonok végezte Richter Jenő, újpaltai plebános és Mellau István, főreáliskolai hittanár segédlete mellett. Hamernyik Sándor, plebános az iskolaszentelést követő szentmise alatt igazi lelképásztori atyai jósággal áthatott beszédet tartott a vele együtt ünnepelő híveihez. Az iskola fölállítását kölcsönös jóakarattal és áldozatkészséggel tette lehetővé. Hálás szívvel emlékezett meg ezért híveivel együtt dr. Szmezsányi Pál megyés püspökről, ki a hitközségnek 16 és fél ezer koronára menő összeggel saját költségén emeltette az új iskolát és renováltatta a régit. Maga a hitközség azzal mutatta ki áldozatkészségét saját jövője felvirágoztatása iránt, hogy fel-emelte kultusz adóját 10 százalékra és maga adta a kézi szolgálmányt és szükséges igát. Részt vett a köröstarjáni róm. kath. hitközség ünnepén az egész község képviselője és intelligenciája. Az isteni tisztelet után eljött az ünnep tisztességére a községből és vidékéről Kőszeghy Imre jegyző, dr. Székely Miklós orvos, Ritter Antal gyógyszerész, Sváb Antal birtokos, Zöldy Bertalan és Réner Lajos tanítók, valamint Horváth József gondnok. A megjelenteket szíves házigazga fogadta. Körös-Tarján községe pedig egy újabb közművelődési intézménnyel gazdagabb.

* **Napközi otthon Váralja-Velencén.** Dr. Ágoston Péter, a többi váralja-velencei várossal és ottani lakosokkal kérvényt adott be, amelyben rámutatnak, hogy mily veszélynek vannak kitéve a szegény szülők kis gyermekei, akikre nem vigyázhatnak otthon. Indványozzák, hogy Váralja-Velence-, Csillagvároson könnyen hozzáférhető helyen napközi otthont létesítsen Nagyvárad városa.

* **Több világosságot kérnek.** A Magyar-utca is úgy van világítva, mint a legtöbb utca Nagyváradon: minden második oszlopon van egy kis izzó villamos körte. Rákosi Viktor és társai magyar-utcai lakosok nincsenek megelégedve ezzel a gyér világítással s kérvényt adtak be a városhoz, hogy az utca közvilágítását javítsa s minden oszlopra helyezettessen el izzó villamos körtéket.

* **A vas gyaloghíd.** Nagyvárad városa tudvalevőleg már elhatározta, hogy az Ezredévi-émléktéren levő garasos híd helyett egy szintén csak gyalogközlekedésre szolgáló vashidat épít. A dolog már megérett a kivitelre s már ássák a kémgyödröket a Körös partján, az új híd helyén, hogy megállapítsák, milyen mélyre kell lemenni a híd alapoásával.

* **Megszűnt a gyulai közös konyha.** A közös konyhákra nem jó idő jár. Sorba bukik mindazokon a helyeken, ahol kísérleteznek vele. Így jártak Nagybecskerekén, Temesvárott. Most a gyulai közös konyha szűnt meg.

Február hó utolsó napján főztek utoljára. A nagyvárad közös konyha még nem jutott ennyire, de sorsát aligha kerüli el ez is.

* **Kovács Laura Nagyváradon.** Nagyvárad közönségének nemsokára módjában lesz ismét viszont látni egy kiváló szavaló művésznőt R. Kovács Laurát, akit a múlt évben volt alkalma hallani a Félix-fürdőben. Főlöseges ughisszük az ő kiválóságát ismertetni a község előtt, hiszen alig van olyan város az országban, ahol ne hallották volna. Elég kritikaként megjegyeznünk, hogy nem egy mindennapi recitátorral áll szemben a község, hanem egy kiváló művésznővel, akit mindig szívesen hallgat meg a község. A legújabb szereplése nálunk jótékony célra lesz fordítva és pedig a *tűdbetegg ellen védekező egyesület* javára. Az irodalmi előadás napja még nincs megállapítva. Ennek megtörténtét annak idején közölni fogjuk, amikor is bővebben foglalkozunk vele.

* **Uj postaügynökség** Kólyon, Biharvármegyében 1908. évi március hó 5 én postai ügynökség lép életbe. A postaügynök kérésére Kóly községre, Cseresznyeshát korcsma telepre, Fűzeséri és Rimay tanyára terjed ki.

* **A tüdőbetegekért.** Tukka Gerőné Budapesten elhunyt vagyonos nő végrendeletében Bihar megyéről is megemlékezett. Végrendeletében meghagyta, hogy az esetben, ha a fiai örökösök nélkül halnak el minden ingó és ingatlan vagyonát a Bihar megyében létesítendő *tűdbetegyek szanatóriumára* hagyja. A végrendeletéről tegnap értesítették a megyét.

* **Járványok a megyében.** A megyei főorvos tegnap terjesztette be a járványokról szóló kimutatását február 11-ik felére vonatkozólag. E szerint az egészségügyi helyzet a megyében némi javulást mutat. Legtöbb volt a kanyaró esetek száma, mely 87-szer fordult elő, ebből is legtöbb Okány községben volt. A többi járványok a következőképpen oszlanak meg: Fültömrigylob 1, vörheny 7, roncóló toroklob 24, hökhurut 40, hasihagymáz 6 esetben fordult elő. Mint utabban értesülünk Cséffán a tifusz járványszerűleg lépett fel.

* **A kisbírók drágasági pótléka.** Ez ideig még nem igen volt rá eset, hogy a községek az előjárói tagoknak drágasági pótlékot szavazzanak meg. Ezt a szokást elsőben Hosszupályi község előjárósága vesse be. A legutóbbi képviselőtestületi ülésén ugyanis elhatározták, hogy a két kisbírónak, kiknek havi fizetésük 20—20 korona 10—10 korona drágaságipótlékot adnak havonként. A kisbírók tehát 50 százalék segélyt kapnak, míg a megyei hivatalnokoknak semmit sem akarnak adni.

* **Mózes és kora.** Az Edison Színház vonzó, nagy érdekessége az a pompás, nagyhatású bibliai kép, mely Mózeset és korát eleveníti meg nagyszerűen sikerült mozgólényképekben. Az óriási, megkapóan szép részletek Mózes életének egész történetét megjelenítik az Edison színház vetítő vásznán. A képnek állandóan nagy közönsége van. Szombaton és vasárnap folyton tömve volt a kis színház kényelmes, levegős nézőtere, amelynek a biztonsági szempontok szerint való berendezése még a hatóságok emberek részéről is elismerésben részesült. Ma az Edisonban premier lesz: az új műsor bemutatója. Egytől-egyig pompás, gyönyörű számok, vidéken még alig látott képek vannak az új műsoron, amely a következő: A kukták álmodnak (nagyhatású trükk.) A zene. (Szenzációs színes jelenetek.) Tragikus pillantások. (Bohózat.) Pompeji. (Természet után.) Egy lábbon. (Hatásos életkép.) Az átkozott ital. (Bohózat.) Feriké mulat. (Kacagató gyerekjelenet.) Ezenkívül e héten még Mózes

és kora, valamint az október tizediki munkásfelvonulás műsorán kívül. Az előadás délután 6 órakor kezdődik.

*** Rablógyilkosság a megyében** A cséhteleki határban borzalmas rablógyilkosság történt vasárnap virradóra. Súlyom Károly bodonosi lakos Cséhtelekre ment át, hol munkáját elvégezve haza indult. A község határában a szerencsétlen embert eddig ismeretlen egyének megtámadták és a szószeros értelmében leverték. Fejét összezesték s testét több helyen életveszélyesen megsértették. A hullát másnap reggel találták meg és azonnal értesítették az előjáróságot. A hullaszemle alkalmával megállapították, hogy Súlyom rablóknak lett áldozata, akik őt mindenél kifosztották. A csendőrség a legszélesebb körű nyomozást indította meg a tettesek után, ezideig azonban eredménytelenül.

*** MOLNÁR H.** Bómer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.

*** Nagyszabású képeretkezési vállalat** *Szichia Tivadar* ügykereskedésében *Kossuth-utca 8.* (volt Blum-féle üzlet) kívánatra képeretkezések azonnal is elkészíttetnek. A leg egyszerűbbtől a legdiszesebbig. Olcsó árban.

IRODALOM.

A Szigligeti Társaság folyó hó 8-ára tervezett Szigligeti emlékünnepe az ugyanakkor tartandó Gyermekvédő Liga gyűlés miatt elmarad. Az új határról értesíteni fogja a közönséget a Társaság elnöksége.

EGYESÜLETEK.

A legényegylet munkás-gimnáziuma.

Sok tanulságot s lángoló hazafias érzést vihettek haza magukkal vasárnap délután a Nagyváradai Katolikus Legényegylet látogatói. A kurucokról volt vetített képekkel kísért előadás. A legényegylet nagy áldozatot hoz, melynek eredménye ugyan nem mérhető súly-, hossz-, vagy ürmérték szerint, de azért bizonyára nem fog a lelkekben nyoma nélkül elveszni. Az előadás közben bemutatott 104 nagyított kép közben három szünetet kellett tartani, melyeket Huszár László karmester mesterien tudott kitölteni.

Az első szünetben Belezny Antal kurucdagegyvelegét adatta elő az egylet dalárdájával: Török bársony süvegem kezdettel.

Majd önmaga lépett harmoniumhoz önmaga énekét kíséni, hogy férfias, mélabus hangján hallassa Rákóczy kesergőjét.

Végül egy szóló quartetet dirigált: »Nagy-majtényi sikon letörtött a zászló,« melyet Karkusz Sándor, Rottensteiner József, Galló Lajos és Pap Ferenc énekelt nagy tetszés között s a közönség által megújratva.

Legeslegvégül pedig azzal mutatta meg legjobban a lelkesült közönség elismerését, hogy Mellau István egyleti igazgató buzdítására 13 kor. 17 fill. önkéntes adománnyal járult hozzá az egyesület Uránia előadásainak kiadásaihoz. A névtelen és jókedvű adakozókat áldja meg az Isten, az egyesület pedig hálás marad jótékony-ságukért.

A magyarosékei önkéntes tűzoltók. Magyarosékén a fiatalság megalakította az önkéntes tűzoltó egyletet és az alapszabályokat jóváhagyás végett fölterjesztették a belügy-miniszterhez. A miniszter több kifogás alá eső pontot talált és e miatt nem hagyta jóvá a felterjesztett szabályokat.

Jegyzők gyűlése. Biharvármegye községi és körjegyzők egylete folyó évi március hó 17-én délelőtt 10 órakor, Nagyváradon, a vármegye-ház nagytermében tartja rendes közgyűlését.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora

Kedd: Bolondok háza.
Szerda: Vetélytárs.
Csütörtök: Eleven ördög.
Péntek: Eleven ördög.
Szombat: Varázskeringő.
Vasárnap: d. u. Orfeusz s pokolban, este Császár katonái.

A selyembogár. Népszinművet adtak vasárnap, még pedig a gyengébbjéből. Mészáros Kálmán darabja a népszinmű irodalom legrégibb, rozsdás fegyvertárát vonultatja fel. A karzatnak azonban igen tetszettek a naiv mókák, sőt voltak részletek amelyek általános sikert arattak. A szereplők közül Krasznai és Palásthy kapott sok tapsot sikerült alakításáért.

ÁVIRATOK.

A csernovai bűnpör.

Rózsahegy, március 2. Ma kezdődött a csernovai bűnpör tárgyalása. A városban csend van és a katonaság koncentrálásáról és a lakosság nyugalmáról szárnyra kelt hírek, koholtak.

A vádlottak száma 55, hárman hiányzanak, kik közül kettő beteg.

Megőrült főhadnagy.

Budapest, márc. 2 Csáktornyáról jelentik: A Budapestről jövő gyorsvonaton egy feltűnően ideges tiszt utazott, aki utközben párszor le akart ugrani a vonatról. A csáktornyai állomáson kitört rajta az őrültség. Nagynehezen megfékeztek s avarasdi kórházba szállították. A 6-ik huszárezred főhadnagya.

Igazságszolgáltatás.

Gyilkosság az anyai örökség miatt.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Terjedelmes bűnügy tárgyalásába fogott tegnap a nagyváradai esaküdtbíró, mely előre láthatólag csütörtökig elhúzódik. Az eset a következő: Vass József sarkadi lakos az elmúlt év december 11-én Sarkadon egy kapával halálra verta az apósát, mert a felesége anyai örökségét, három hold földet, a saját haszonélvezetében megtartotta még ezután is, hogy másodizben megnősült. Az eset maga inkább tipikus, mint rendkívüli. Ami a bűnügynek nagyobb érdekességet kölcsönöz, az az a nagy apparátus, amellyel a védelem a vádlott érdekében dolgozik.

Részletes tudósításunk a következő:
Vass József sarkadi lakos 1905. évben feleségül vette Elek Károly kisgazdának leányát,

akire még jóval ezelőtt három hold föld szállt örökségül édes anyjáról. Az örökséget Elek Károly haszonélvezte, aki közben másod izben is megnősült, de az anyai örökségét leányának birtokába és használatába még ekkor sem adta ki, hanem azzal felelt veje szemrehányásaira, hogy a földet majd akkor adja ki, ha második házasságából származó gyermekeit is szárnyra bocsátja.

Lassan szaporodott a gyilkos indulat Vass Józsefben apósa ellen. Hevesebb összekoccanás azonban csak a múlt év május havában történt köztük először, mikor Vass József apósa lakásán azt vetette szemére, hogy a más vagyónában kofálkodik és e miatt apósa kitasította.

A sokáig tartogatott bosszu napja végre is elkövetkezett. Az elmúlt év december 11-én Elek Károly a szőlőből tartott hazafelé délelőtt 10—11 óra tájban. A veje is onnan jött s hogy meglátta apósát, sietve és orvul háta mögé lo-pózott és a falu szélén kapával hátulról föbe sujtotta apósát, úgy hogy a hatalmas alkotásu ember megszédült. Az első ütést még négy követte, az áldozat fejére, a nyakára, a lábaira. Elek Károlyt úgy szállították el szekéren és harmadnapra, december 14-én belehalt sérüléseibe.

A vádlottól most kéri számon gyilkos tettét az esküdtbíró. A vád balált okozott súlyos testi sértés. Az esetnek voltak ténytanui, akiket a vádhatóság megidézt. A védelem a jogos védelmet vitatja és vagy 30 tanut kíván kihallgattatni, hogy az elhalt halálosan gyűlölte vejét, akinek elég oka volt félni apósa hatalmas testi erejétől.

Az esküdtbíró elnöke Csulyok Béla dr tszéki bíró. Szavazóbírák: Korn Lajos és dr Szentlélek László. A vádat Vattay József kir. ügyész képviseli; a vádlott védője dr Poyndár Széver nagyváradai ügyvéd.

A vádlott beismerte a bűncselekmény elkövetését, de arra hivatkozik, hogy jogos védelemből ütötte meg apósát, aki őt gyanútlanul megtámadta.

A bűncselekmény ténytanui azonban a vádlott védekezését rendre megcátolták. Egyetlen tanu akadt, ki teljesen a vádlott javára vallott, azonban e tanu vallomásának az értékét a vád erősen kifogásolja.

A tanuk kihallgatása holnap folytatódik és alkalmasint eltart szerda délig. Ítélet csak csütörtökön ha lesz.

A tegnapi tárgyalás végén egy incidens is történt. Mikor a vádlott a fegyveres őrrel kísérve távozóban volt a teremből, a tanuk padjához érve, felgerjedt indulattal neki támadt az ellene vallott ténytanuknak. A fegyveres őr erélyes közbelépése tudta megfékezni a garázda indulatu vádlottat.

IPARÜGYEK.

Az ipartörvénytervezet és az ipartestület. Kossuth Ferenc ipartervezetét minden illetékes fórumnak megküldte véleményezés végett. Így megkapta azt a helyi ipartestület is. E tárgyban a következő sorok közlésére kértek fel bennünket:

Értesítés. Értesitem a tisztelt előljáró urakat, hogy az új ipartörvénytervezet felolvasását és tanulmányozását folyó hó 3-án d. u. 5—7 óráig az ipartestület helyiségében meg fogjuk kezdeni és erre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1908. március 2. Bertsey György, ipartestületi elnök.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 2.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	403.—

Rimamurányi — — —	509.25
Osztrák m. államvasuti részv. — — —	644.50
Közuti vasut — — —	528.50
Városi villamos vasut — — —	282.50

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 2.

Baza okt. 50 kilogrammonként	11.81
Baza apr. 1908 — — —	8.51
Rozs apr. — — —	12.57
Zab apr. — — —	91.11
Tengeri máj. 1908. — — —	7.82

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. márc. 2.	
Magyar arany járadék 4 száz. — — —	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz. — — —	92.—
Magyar koronajáradék — — —	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz. — — —	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény — — —	95.—
Magyar nyeremény sorsjegy kölesön — — —	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön — — —	140.—
Osztrák járadék papírban — — —	91.57
Osztrák járadék ezüstben — — —	96.50
Osztrák járadék aranyban — — —	118.75
Osztrák korona járadék — — —	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	146.—
Osztrák magyar bankrészvény — — —	1780.—
Magyar hitelbank-részvény — — —	623.50
Osztrák hitelbank-részvény — — —	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény — — —	693.50
20 frankos (Napoleonkor) — — —	19.20

A kamara értesítése. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urak 15613/IV | 1908. sz. leirata folytán, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a nevezett miniszter ur megengedte, miszerint a Biharvármegye területéhez tartozó Székelyhid községben, a f. 1908. április hó 15. és 16-ikára eső országos vásár ez évben kivételesen az 1908. évi április hó 14. 15. napján a folyó évi június hó 4. és 5-ikére eső országos vásár pedig ez évben kivételesen 1908. évi június hó 3. és 4. én tartassék meg.

Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a csász. és kir. közös hadügyminiszterium az 1908. évre szükséges kóházi fehérművek és papucok szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Miről az érdekelteket azzal értesítjük, hogy a szóban levő pályázat részletes feltételei a hivatalos lap (Budapesti Közlöny) folyó 1908. évi március hó 7-iki számában tognak közzététetni. Nagyvárad, 1908. március hó 1. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula* kir. keresk. tan., elnök. Dr. *Sarkady Lajos* titkár.

Szigligeti-Színház.

Ma, kedden szinre kerül

A bolondok háza.

Bohózat 3 felvonásban.

HELYÁRAK: Nagypáholy 14 korona, I. emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsöllye 3 kor. Körzék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkölyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkölyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszinre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

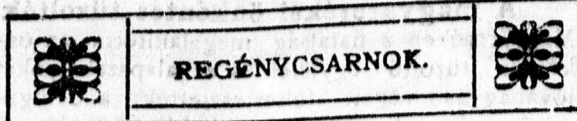
Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szerdán szinre kerül

A vetélytárs.

Szinmű 3 felvonásban.

TÉVUTON.

Regény.

Írta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.) (10)

Vulpini herceg a legfeketébb feketékhez tartozott, szigorúan pápai elveket vallott, inkább politikai, mint vallási szempontból, de leginkább azért, mert rajongó római létére semmiképpen nem tudott megbarátkozni az egyesült Olaszország eszméjével, mit rendesen és állhatatosan egy szörny-eszmének tekintett.

Herceg Norina, ki semmiféle politikai meggyőződéssel nem bírt s akármelyik színhez csatlakozott ha a körülmények követelték, mindenhez helyeslőleg bólintott s nem is hallgatta a mondottakat.

Belépte után a társaság nemsokára átköltözött a salonba, mely félelmetesen nagy terem volt. XIV. Lajos és a császárság-korabeli butorokkal felszerelve s a hivatalos elfogadó terem s boudoir közt feküdt. Az elsőben a hercegnő mindenkit fogadott, az utóbbiban csupán meghitt barátait.

Az általános jókedv erősen csökkent s azon a p nton állt, midőn a vendégek egy része fénykép-forgatással kezd foglalkozni. Veszedelemes pillanat.

Ekkor Gandry és Ferguson Öméltóságukat jelenték.

Gandry grófné — barna, halvány, inkább érdekes mint szép nő. rövid orral és szurós, kellemetlen szemekkel, hangos, tetszvágyó modorral, kiméletlen és impertinens, leginkább azért, mert ezt »előkelőnek« képzelte — már öt év óta tartotta kormánypalcája alatt Norina herceget.

A társaság pedig, valószínűleg saját kényelmére, abban egyezett meg, hogy e kettő közötti viszonyt tisztán barátságának tekintsék. Gandryné amaz elszáditheletlen nők közé sorolták, kik élvezetet találnak benne, ha örvények szélén sétálhatnak.

Mrs. Ferguson, egy Frisco-beli korcsmáros leánya s egy folyton láthatatlan Krózus felesége, ellentétben Gandry grófnéhoz igen fehér, igen szőke volt, nagy szemekkel és éles kis fogakkal, filigramm testalkattal és lapos mellel, mint a legtöbb amerikai nő. Haját festette, arcát nem kevésbé, tulzott divatossággal öltözködött, kalandosan beszélt angolul és szomorúan franciául, merész »couplets«-kat énekelt, mint Judic né és B. örgróf által, kivel Nizzában ismerkedett meg, vezetett be a római társaságba.

Gandry grófnővel barátsága egy közös hirtóval vette kezdetét, közös opera-páholyban fog tetőpontjára jutni s valószínűleg egy közös imádó által fog tönkre menni.

Idővel még néhány ur is megjelent; gróf Gandry, ki úgy nézett ki, mint egy kicsinosított todrász s azon gyanuban állt, hogy titokban régiségekkel kereskedik; aztán M. Dieudonné Crespigny de Bellancoort, egy vállas francia diplomata, ki mézárósnak a fia ugyan, de azért egy herceg sógora; stb . . .

Eleinte mindenféle beszéd tárgy került szinre: Z-ék családi tragédiája — a római égalj és a legujabb ásatások eredménye. Gandry grófné és Mrs. Ferguson eleinte belenyugodtak a jó neveléssel járó unalomba s résztvettek az általános társalgásban, csakhamar azonban mindenféle ügyes fogással annyi férfi figyelmét tudták kizárólagosan önmagukra vonni, amennyit a fennforgó körülmények közt monopolizálni egyáltalán lehetséges volt.

Tizenegy óra után megjelent Ilsenbergh grófné. Nagy gála-ebédre jött s unottan, fáradtan nézett ki.

— Valóban nevetni való, ki mindennel találkozik az ember, itt Rómában, — jegyzé meg beszéd közben, miután a számos kérdésre felelve, számot adott az átélt ünnepélyről.

— Tudod-e, Mari, kivel találkoztam máma? . . . Lenznével, Bécsből, — most különben Montidor a neve, duchessa vagy contessa lett, mit tudom én . . . évekkal ezelőtt valamikor egy jótékonyági dolognál érintkeztem vele. Ma elémbe siet, megőrül nekem, a régi ismerősre játszsa magát, a legmeghittebb hangot veszi fel, azt mondja »mi osztrákok« — és »a mi kedves Bécsünk«, stb . . . Nem Méltóságos-e ez? (Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Esküdtek előtt. Nem volna helyes valamely írói álnevet választani, a melyet állandóan használna?

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

UJ MŰSOR!

EDISON

mozgófénykép színház

a fő-utcai korzón.

M Ű S O R:

március 3—5. Kedd, szerda, csütörtök.

1. **A kukták álmodnak.** Nagyhatású trükk.
2. **A zene.** Szenzációs színes jelenetek.
3. **Tragikus pillantások.** Bohózat.
4. **Pompeji.** Természet utáni félével.
5. **Egy lábbon.** Hatásos életkép.
6. **Az átkozott ital.** Bohózat.
7. **Nembánom uraság.** Bohózat.
8. **Ferike mulat.** Kacagató gyerektörténet.

Műsoron kívüli számok:

MÓZES és kora

Bibliai tárgy gyönyörű mozgófényképek.

Az október tizediki munkásfelvonulás és népgyűlés.

Eredeti helyszíni félével.

Kényelemmel átalakított nézőtér!

Az előadás hétköznap délután 6 órakor, szombat és vasárnap 3 órakor kezdődik.

Helyárak: Fentartott zsöllye 1 K., Körzék 80 f. II. hely 60 f., III. hely 40 f., Katonák és gyermekek részére félárak.

Kiváló tisztelettel

Az EDISON

mozgófénykép-színház igazgatósága.

Leszállítottuk

az árakat

minden egyes divatcikkekben a

leltár előtt!

Buhaszövetekben, selymekben, vászon és asztalneműekben, szőnyeg és függönyökben nagy választék meglepő olcsó árak mellett.

**Wallerstein
Fülöp Fiai**

Bémer-tér, Pannónia mellett

Közgazdasági Bank r. t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.

Telefon 742. ————— Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára, értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatozás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat-adót a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta Selfmen-féle takarékperselyeit, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily perselyek 6 korona betét lefizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Az igazgatóság.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre, ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

„Unicum Drill“

vetőgépek

és **BÄCHER-féle**

acél-ekék

nagyon olcsó áron és előnyös feltételek mellett kaphatók **ANDRÉNYI KÁ-ROLY** és **FIAI** cégnél Nagyváradon.

Olcsó bevásárlási forrás!!

**ÜVEG- és PORCELLÁN árukban
SZICHTA TIVADAR üvegkereskedésében**

KOSSUTH-UTCA 2. szám (volt Blum-féle üzlet.)

Nagy raktár asztali, teás, kávé és mindennemű **üveggészletekben**, függő- és asztali **lámpákban**. Különböző **disztárgyak** és **alpacoa evőeszközökben**. Elvállaltatnak **képek keretezésre** és minden más **üveges munkák olcsó árban**. — Csődtömegtől átvett áruk minden elfogadható árban. **Nagy raktár táblaüvegben.**

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziasfürdői szénsav forrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra **össze nem tévesztendő** mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval **Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!**

buziasfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féliteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1—200

Muschong-buziasfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziasfürdőn.

Sürgönyelm: Muschong, Buziasfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

238—1908. számhoz.

GŐZFÜRDŐ, GYÓGY- -- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a **rheuma, csuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a **RYTKÓ-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.**

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheuma, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszulletet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szívesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető tejes gőz 870 4 fillérbe kerül. 1—150

Egészségi cipők, valamint izzadtság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor BUDAPEST, VII. Dob-utca 48. sz.

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Zöldfa-szálloda 26. sz.**, hol naponta 8—10 és 2—5-ig felvilágosítással szolgál.

Hirdetések

felvétetnek
e lap kiadóhivatalában.

Arverési hirdetmény.

Alólirott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a nagyvárad városi kir. járásbírósnak 1907. évi V. III. 254. számú végzésével Dr Adler Samu ügyvéd által képviselt Hajnal Paulina felperes részére Kosinger Sándor alperes ellen 2000 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1217 koronára becsült ingóságokra a Nagyvárad-városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatók követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Jókai Mór-u. 23 számú házban leendő megtartására határidőül 1908. év március hó 2-ik napján, délután 4 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok, üzleti áruk s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivataknak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólirott kiküldöttnél vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1908. évi febrnár hó 22-én.

Várnai Henrik
kir. bir. végrehajtó.

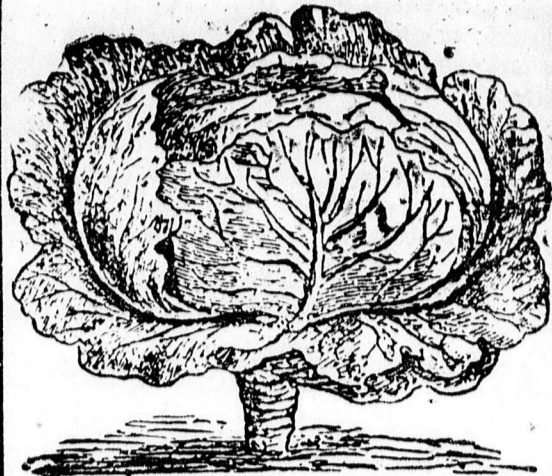
Vegyél!

Moskovits
cipőt.

Kossuth-utca 5.

Alapított 1850.

Alapított 1850.

Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani a **legkitünőbb**

vető-magvaimat.

Valódi eredeti kítüntetett
takarmányrépa-fajokat.

Oberndorfi kerek sárga;
Mammuth óriás hosszú vörös, ecken-
dorfi olajbogyó sárga palackalaku
hosszu.

Államilag vizsgált arankamentes, magyar
lucerna, stíriai vörös lóhere.

Pázsit diszfü-vegyülék.

Angol perje, muhar, bükköny, paprika-
köles, kendermag, kék mák, ing hagymák,
cukor-cirok.

Gazdálkodó és kereskedő urak figyelmét fel-
hívom jutányos áramra.

A legjobb konyhakerti virágmagvak és gumók.
A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a leg-
nagyobb készséggel várva maradok

kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereskedése a „Zöld Koszoru“-hoz
NAGYVÁRAD, Szent László-tér

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesíték csomagolási költség nélkül.

PETROLEUM.

Ha szép világosságot akar szobájában, kérjen mindenütt

VACLITE **petróleumot,**

amely takarékos használata, kifogástalan égése, nagy világító erejével tűnik ki.